

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
Імені Володимира Гнатюка

Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедру

_____ Марія МАРКОВИЧ

“25” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІКРО ТА МАКРОЗЙОМКА

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>B1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Фотомистецтво та візуальні практики</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікро та макрозйомка» для студентів освітньої програми «Фотомистецтво та візуальні практики» спеціальності В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво галузі знань 02 Культура і мистецтво 2025 року вступу.

Розробники:

Г.М.Тобілевич – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання

Протокол № 1 від “25” серпня 2025 року

Завідувач кафедрою образотворчого
мистецтва, дизайну та методики їх навчання _____ Марія МАРКОВИЧ

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Фотомистецтво та візуальні практики
2	Спеціальність	В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво
3	Галузь знань	02 Культура і мистецтво
4	Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	1
8	Семестр	2
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	залік
11	ІНДЗ	-
12	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
13	Загальна кількість годин	90
14	Аудиторні заняття (год.)	30
15	Лекції (год.)	8
16	Практичні заняття (год.)	22
17	Самостійна робота студента (год.)	60

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 33 % до 67 %.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Макро та мікрозйомка» є формування професійних компетенцій у сфері фотографії, зокрема здатності розуміти та застосовувати специфіку макро- і мікрозйомки для створення високоякісних зображень. Студенти набувають умінь працювати з технічними аспектами зйомки малих об'єктів, освітленням, глибиною різкості, композицією та обробкою зображень, що дозволяє їм творчо досліджувати деталі об'єктів та передавати їхню унікальність у художньому та науковому контексті.

Основними завданнями вивчення курсу «Макро та мікрозйомка» є:

- Оволодіння теоретичними знаннями про особливості макро- та мікрозйомки, оптичні принципи, технічні параметри об'єктивів і камер.
- Формування практичних навичок роботи з обладнанням для макро- та мікрозйомки, включаючи використання світла, штативів, фокусних відстаней та аксесуарів.
- Розвиток художнього бачення через композиційні та колористичні рішення, що підкреслюють деталі об'єктів.

- Застосування методів обробки зображень, корекції кольору та контрасту для підсилення візуальної інформації.
- Розвиток аналітичного та дослідницького підходу, здатності досліджувати структуру об'єктів, їхні форми та текстури через фотографічне зображення.
- Використання макро- та мікрозйомки у професійних проєктах, наукових дослідженнях та творчих практиках фотомистецтва.

3. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Макро та мікрозйомка» передбачено формування у здобувачів вищої освіти таких *компетентностей*:

загальних:

- ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахових:

- ФК 1. Високий рівень виконавської майстерності.
- ФК 2. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчо-виробничій діяльності.
- ФК 3. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно komponувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.

ОК забезпечує досягнення здобувачами таких *результатів навчання*:

- ПРН 3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.
- ПРН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.
- ПРН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.
- ПРН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МАКРОФОТОГРАФІЇ

Тема 1. Вступ до курсу. Сутність мікро- та макрозйомки

Поняття «макрозйомка» та «мікрозйомка». Історичні етапи становлення: від натурної до цифрової зйомки. Сучасні напрями: наукова, художня, комерційна макрофотографія. Приклади авторських серій. Види макрозйомки: технічна, натурна, студійна, експериментальна.

Тема 2. Технічні засоби макрозйомки

Макрооб'єктиви, макрокільця, тубуси, реверсивні кільця, фокусувальні рейки. Використання збільшувальних насадок, діоптрійних лінз. Освітлювальні пристрої: спалахи, світлодіодні панелі, кільцеві лампи, розсіювачі. Вплив фокусної відстані та робочої дистанції. Методи стабілізації камери (штатив, слайдер, макростіл).

Тема 3. Експозиція, глибина різкості, освітлення

Особливості експозиції при малих дистанціях. Глибина різкості: залежність від діафрагми, фокусної, дистанції. Прийоми збільшення ГР (focus stacking). Природне та штучне освітлення. Використання фону, відбитого світла, розсіювачів.

Тема 4. Композиція у макрофотографії

Принципи композиції в макрозйомці: ритм, симетрія, акцент, текстура. Використання негативного простору, кольору, контрасту. Побудова кадру при великому масштабі. Художній підхід до зображення дрібних об'єктів.

ЗМ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ТВОРЧА ПОДАЧА МАКРОФОТОГРАФІЙ

Тема 5. Макрозйомка природи

Особливості зйомки рослин, комах, природних фактур. Робота на відкритому повітрі. Контроль фону і світла в польових умовах. Зйомка квітів. Використання природного світла.

Тема 6. Макрозйомка предметів і фактур

Студійна макрозйомка фактур: тканина, метал, скло. Вибір освітлення і фону. Передача виду матеріалу через зображення.

Тема 7. Мікрофотографія

Використання мікроскопів у фотографії. Методи зйомки через окуляр, адаптери. Приклади наукової та художньої мікрофотографії.

Тема 8. Постобробка та створення авторської серії

Focus stacking: алгоритм, програми (Helicon Focus, Photoshop). Тональна та колірна корекція, кроп, баланс білого. Створення серії як цілісного проєкту.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
ЗМ 1. Теоретико-методологічні засади макрофотографії.					
Тема 1. Вступ до курсу. Сутність мікро- та макрозйомки	6		2	-	4
Тема 2. Технічні засоби макрозйомки	6		2	-	4
Тема 3. Експозиція, глибина різкості, освітлення	8	2	2	-	4
Тема 4. Композиція у макрофотографії	16	2	4	-	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	36	4	10	-	22
ЗМ 2. Практичні аспекти та творча подача макрофотографії.					
Тема 5. Макрозйомка природи	12	2	2	-	8
Тема 6. Макрозйомка предметів і фактур	16	2	4	-	10
Тема 7. Мікрофотографія	12	-	2	-	8
Тема 8. Постобробка та створення авторської серії	16	-	4	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	56	4	12	-	38
Усього годин	90	8	22	-	60

4.3. Теми лекційних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть годин
1	3	Діафрагма, фокусна відстань та дистанція при зйомці макрпфпто.	2
2	4	Художній підхід до зображення дрібних об'єктів.	2
3	5	Особливості зйомки рослин, комах, природних фактур	2
4	6	Особливості зйомки тканин, металу, скла.	2
		Всього годин	8

4.4. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть годин
1	1	Види макрозйомки: технічна, натурна, студійна, експериментальна.	2
2	2	Налаштування та використання обладнання.	2
3	3	Налаштування основних параметрів камери.	2
4	4	Побудова кадру при великому масштабі.	4
5	5	Контроль фону і світла в польових умовах.	2
6	6	Передача виду матеріалу через зображення.	4
7	7	Методи мікрозйомки	2
8	8	Редагування та корекція макрофотографій	4
		Всього годин	22

4.4. Самостійна робота

№ теми	Вид самостійного завдання	К-сть годин
1	Пошук і аналіз 10 зразків макрофото з різних сфер (наука, мистецтво, реклама). Створення мініесе «Що мене приваблює в макрозйомці?» (1 сторінка).	4
2	Підготовка технічного звіту про обладнання, яке є в користуванні. Пошук доступних варіантів макрооб'єктів для власної камери. Перегляд відеоуроків (YouTube: "Macro Photography for Beginners").	4
3	Вивчення матеріалів про експозиційний трикутник. Виконати серію «Один об'єкт — три світла» (природне, штучне, змішане).	4
4	Підготувати серію з 5 кадрів з різними композиційними прийомами. Написати короткий опис до кожного кадру.	10
5	Обробка серії у Lightroom / Photoshop. Підготовка підписів і короткої концепції серії.	8
6	Створення художньої серії макрозйомки.	10
7	Принцип зйомки через мікроскоп. Створення 3 мікрофото об'єктів.	8
8	Завершити авторський проєкт: 10 кадрів + опис концепції. Підготувати електронне портфоліо (PDF або PowerPoint).	12
	Всього годин	60

4.6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено.

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Макро та мікроекономіка» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- виконання аудиторних вправ;
- виступ на студентській науковій конференції, написання есе.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Макро та мікроекономіка» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях;
- підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання завдань, виконаних на практичних заняттях та під час самостійної роботи:

Відмінно отримують студенти, які проявили повні та міцні знання матеріалу в повному обсязі, вміють вільно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, виявляють креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

Добре (дуже добре) отримують студенти, які виявили повні, систематичні знання з дисципліни, успішне виконання завдань, здатні до самостійного поповнення та оновлення знань, але допускають несуттєві помилки при викладі матеріалу.

Посередньо виставляється за вияв знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність проблемних питань дисципліни, передбачено програмою; студент допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

Задовільно виставляється за виклад студентом матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу; незнання основної мистецтвознавчої термінології, невміння логічно висловлюватися.

Незадовільно (FX): виставляється за часткову правильну відповідь, яка містить грубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилки у використанні мистецтвознавчої термінології.

Незадовільно (F) отримують студенти, які дають неправильні відповіді, не володіють знаннями з практичного заняття, відсутність відповіді взагалі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	ЗМ 1	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	ЗМ 2		
10	10	10	10	40	15	15	15	15	60	-	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	За ІНДЗ 10 балів	Оцінка за національною шкалою	
			для ІНДЗ (реферату)	для заліку
90 – 100	A	9 – 10	відмінно	зараховано
85-89	B	8,5	дуже добре	
75-84	C	7,5 – 8	добре	
64-74	D	6,5 – 7	посередньо	
60-64	E	6	задовільно	
35-59	FX	0 – 5,5	незадовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F			не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма, навчально-методичний комплекс дисципліни.
2. Технічне обладнання фотостудії.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гридчина В. В. *Основи фото- та відеозйомки: навч. посібник*. Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2016.
2. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг ; [пер. з англ. П. Таращук]. К. : Основи, 2002. 189 с.
3. Колесников В.П. Незвичайна фотографія. К.: Наук. Думка, 1980.
4. Коршак Н.М., Коршак Є.В.. Вчись фотографувати. К.: Радянська школа, 1986. 13
5. Мироненко В. Проблеми аналізу творів фотографії в контексті фотомистецтва Києва

та Львова кінця 1980-х – початку 1990-х / В. О. Мироненко // Сучасне мистецтво, 2009, випуск шостий. С. 381- 386.

7. Москвич О.Д. Вплив фотографії на трансформацію життєвого простору людини // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. Випуск 726-727. Філософія. Чернівці, 2014. С. 281- 285.

8. Москвич О.Д. Методологічні основи дослідження фотографії як культурного феномену/ О.Д. Москвич // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. № 13 (387). Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. С. 65-70.

9. Москвич О. Д. Діалектика об'єктивного та суб'єктивного у фототворчості: культурологічний аспект / О. Д. Москвич // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Філософські науки. 2012. № 15 С. 167–172.

10. Підгурний І. С. *Основи фотографії: навчальний посібник*. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 100 с.

11. Підгурний І. С. Виникнення і еволюція художньої фотографії / І. С. Підгурний // Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський університет імені Івана Огієнка, 2009. - Вип. 1. - С. 273-274.

12. Яремків М. *Композиція: творчі основи зображення: навчальний посібник*. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 112 с.

Інтернет-ресурси

1. Посібник для початківців з макрозйомки [Електронний ресурс] <https://dizz.in.ua/uk/rukovodstvo-dlya-nachinayushhih-po-makrosemke/>

2. Михальська Я. Світ фотографій [Електронний ресурс] / Ярина Михальська. — Режим доступу : <http://yaryna.net> . — Назва з екрана.